

ALTERNATIVA 50+

PÉČE O BLÍZKÉ

Péči o závislou osobu lze rozdělit na krátkodobou a dlouhodobou. Při krátkodobé péči nemůže zaměstnanec dočasně (dny až několik týdnů) z tohoto důvodu vykonávat zaměstnání. Vzniká mu zpravidla nárok na ošetrovné, popř. nemocenské.

U dlouhodobé péče je za pečující osobu považována osoba, která pečuje podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,

a) o fyzickou osobu, která se považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost);

b) o fyzickou osobu mladší 10 let, která se považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).

Je-li osoba uznána za osobu závislou, vzniká jí nárok na příspěvek na péči.

PRÁVNÍ POSTAVENÍ OSOB PEČUJÍCÍCH O OSOBU ZÁVISLOU V PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH

Nárok na pracovní volno

Zaměstnavatel je povinen omluvit nepřítomnost rodiče v práci především po dobu:

Nemoci dítěte a dalších důvodů, kdy má zaměstnanec nárok na ošetrovné, tj. ošetrování

a) dítěte mladšího 10 let z důvodu nemoci či úrazu nebo

b) jiného člena domácnosti, jehož zdravotní stav z důvodu nemoci, úrazu nebo porodu vyžaduje nezbytně ošetrování druhou fyzickou osobou.

Péče o dítě mladší 10 let, protože

a) školské zařízení je uzavřeno z nařízení příslušného orgánu z důvodu havárie, mimořádného opatření při epidemii nebo jiné nepředvídané události;

b) dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči škol. zařízení;

c) fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, utrpěla úraz, porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Dočasné pracovné neschopnosti, např. z důvodu doprovodu:

- rodinného příslušníka (dítěte, manžela, druhá, jakož i vlastních nebo manželových rodičů a prarodičů)
k vyšetření a ošetření ve zdravotnickém zařízení;
- zdravotně postiženého dítěte do zařízení sociálních služeb (max. 6 pracovních dnů v kalendářním roce);
- dítěte do školského poradenského zařízení ke zjištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte.

Délka pracovního volna není pevně stanovena. Poskytuje se po dobu nezbytně nutnou a není omezena podpůrnou dobou poskytování dávek nemocenského pojištění. Je-li překážka v práci zaměstnanci předem známa, musí zaměstnanec včas požádat zaměstnavatele o poskytnutí pracovního volna. Je také povinen uvědomit zaměstnavatele o překážce a o předpokládané době jejího trvání bez zbytečného průtahu. Dále musí vznik, trvání, popř. i zánik překážky v práci (z důvodu péče nebo ošetřování) zaměstnavateli prokázat. Jestliže osoba začne dlouhodobě pečovat o jinou závislou osobu a nejedná se o výše uvedený důvod, právní předpisy jí neumožňují čerpání nárokového pracovního volna, které by bylo obdobné např. mateřské / rodičovské dovolené.

Ošetřovné (Zákon č. 187/2006 Sb.)

Na ošetřovné má nárok zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu, že musí

- ošetřovat nemocného člena domácnosti nebo
- pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože školské či dětské zařízení bylo uzavřeno (z důvodu havárie, jiné nepředvídané události), dítěti byla nařízena karanténa nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla.

Některé skupiny pojištěnců nemají vzhledem k charakteru vykonávané činnosti na ošetřovné nárok (např. zaměstnanci, jejichž zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu, členové kolektivních orgánů právnické osoby, zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, OSVČ). Ochranná lhůta pro ošetřovné není stanovena.

Podpůrná doba u ošetřovného činí nejdéle 9 kalendářních dnů. U osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, jež neukončilo povinnou školní docházku, činí podpůrná doba nejdéle 16 kalendářních dnů.

Omezení výpovědi

Zaměstnavatel nesmí dát výpověď zaměstnancům, kteří jsou v tzv. ochranné době. To je v době, kdy je např. zaměstnanec v dočasné pracovní neschopnosti (např. doprovází dítě při pobytu ve zdravotnickém zařízení).

Byla-li dána zaměstnanci výpověď ještě před počátkem ochranné doby a výpovědní doba by skončila v ochranné době, pak se ochranná doba do výpovědní lhůty nezapočítává. Pracovní poměr skončí teprve uplynutím zbývajících částí výpovědní doby až po skončení ochranné doby. Zaměstnanec ovšem může sdělit zaměstnavateli, že na prodloužení pracovního poměru netrvá.

Zákaz výpovědi se nevztahuje na výpověď danou zaměstnanci:

- pro organizační změny, tj. z důvodu přemístění nebo rušení zaměstnavatele nebo jeho části (např. konkurz, likvidace);
- z důvodu, pro který může zaměstnavatel zrušit pracovní poměr okamžitě;
- pro jiné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci.

Skutečnost, že osoba pečuje o osobu závislou nebo dítě, které je často nemocné, zákoník práce nezohledňuje. V těchto případech osoba pečující není v ochranné době a je ve stejném postavení jako ostatní zaměstnanci. Zaměstnavatel jí může dát výpověď z organizačních důvodů.

Nárok na kratší pracovní dobu a jinou vhodnou úpravu prac. doby

Požádá-li pečující osoba - zaměstnanec o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby, je zaměstnavatel povinen žádosti vyhovět, nebrání-li tomu vážné provozní důvody.

Povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním osob pečujících o závislou osobu

Zaměstnavatel musí

- dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců, tj. nesmí diskriminovat zaměstnance např. z důvodu, že pečují o rodiče;
- zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci.

Zaměstnavatel především nesmí

- vyžadovat od zaměstnance informace, které bezprostředně nesouvisí s výkonem práce a s pracovněprávním vztahem;
- vyžadovat informace zejména o rodinných a majetkových poměrech, sexuální orientaci atd.

HLEDÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Zákaz diskriminace pro uchazeče o zaměstnání

Zákaz diskriminace platí i pro uchazeče o zaměstnání (např. při přijímacím pohovoru). Inzerce při hledání nového zaměstnance má volit neutrální formulace. Zaměstnavatel je oprávněn před vznikem pracovního poměru vyžadovat jen ty údaje, které bezprostředně souvisí s uzavřením pracovní smlouvy. Údaje o tom, zda uchazeč/uchazečka má děti a jak jsou staré a jaký je jejich zdravotní stav nebo zda pečuje o staré rodiče, zaměstnavatel požadovat nesmí.

Osoba pečující na úřadě práce

Při zprostředkování zaměstnání se věnuje zvýšená péče uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů potřebují. Zvýšená péče je věnována i osobám, které pečují o jinou osobu.

SOCIÁLNÍ DÁVKY

Příspěvek na péči

Příspěvek na péči je určen osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle zákona o sociálních službách. Z poskytnutého příspěvku pak tyto osoby hradí pomoc, kterou jim může dle jejich rozhodnutí poskytovat buď osoba blízká, nebo asistent sociální

péče, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, dětský domov či speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

Příspěvek na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je opakující se nároková dávka určená osobě starší 1 roku,

- která není schopna zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace (nebo které byly přiznány mimořádné výhody II. nebo III. stupně, a to po dobu platnosti průkazu ZTP nebo ZTP/P, nejdéle do 31. 12. 2015);
- která se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje nebo je dopravována;
- které nejsou poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

Podmínky nároku na zvláštní pomůcku

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má těžkou vadu nosného či pohybového ústrojí, nebo těžké sluchové či zrakové postižení.

Pro jeho poskytnutí musí dotyčný splňovat tyto podmínky:

- být starší 3 let, je-li tento příspěvek poskytován na pořízení motorového vozidla, schodolezu, stropního zvedacího systému, schodištvé plošiny, schodištvé sedačky nebo na úpravu bytu;
- být starší 15 let, je-li tento příspěvek poskytován na pořízení vodícího psa;
- být starší 1 roku v ostatních případech.
- umožní mu sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání, anebo ke styku s okolím;
- je schopna zvláštní pomůcku využívat.

Zvláštní pomůcka není zdravotnickým prostředkem, který je plně hrazen z veřejného zdravotního pojištění.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY – POMOC PRO PEČUJÍCÍ

Osobní asistence

Osobní asistence se poskytuje v domácnosti. Služba obsahuje pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při prosazování práv a zájmů. Služba se poskytuje za úplatu.

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba se poskytuje v domácnosti. Služba obsahuje pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti atd. Služba se poskytuje za úplatu. Bezúplatně se poskytuje rodinám, ve kterých se narodily současně tři nebo více dětí, účastníkům odboje a pozůstalým manželům (manželkám) po účastnících odboje starším 70 let.

Odlehčovací služby

Odlehčovací služby jsou ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby a o které jinak pečuje osoba blízká v domácnosti. Cílem služby je umožnit pečující osobě nezbytný odpočinek. Služba obsahuje pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování. Služba se poskytuje za úplatu.

Stacionáře denní a týdenní

Stacionáře denní poskytují ambulantní služby a stacionáře týdenní pobytové služby ve specializovaném zařízení. Služba obsahuje pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení a také výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. Služba se poskytuje za úplatu.

OSOBA PEČUJÍCÍ A DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Podmínkou nároku na starobní důchod je pojištění v rozsahu nejméně 35 let. Od 1. 1. 2010 je doba pojištění v rámci důchodové reformy postupně prodlužována z 25 let až na 35 let. Dobou pojištění je především doba zaměstnání, ze kterého se odvádí pojistné na důchodové pojištění, nebo výkonu SVČ a dále také náhradní doby pojištění. Další podmínkou je dosažení důchodového věku, který je odstupňován podle roku narození pojištěnce.

Náhradní doba pojištění je i doba péče o jinou závislou osobu a doba pobírání dávek nemocenského pojištění (např. ošetřovné a nemocenské). Po dobu trvání náhradní doby pojištění nevzniká osobě povinnost platit pojistné. Tato povinnost nevzniká ani státu. Náhradní doby důchodového pojištění se započítávají do celkové doby důchodového pojištění pro vznik nároku na důchod. Pro započítání náhradní doby je nutné, aby bylo vydáno rozhodnutí správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu péče. Řízení se zahajuje na základě návrhu, který se podává po skončení péče (popř. během péče v souvislosti s podáním žádosti o důchod), nejpозději však do 2 let od posledního dne péče. Rozhodnutí se předkládá při sepisování žádosti o dávku důchodového pojištění.

PEČUJÍCÍ OSOBA A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Plátcem pojistného na zdravotní pojištění za osoby pečující je stát. Podmínkou je prokázání této skutečnosti zdravotní pojišťovně. V případě, že osoba pečující je zaměstnána, hradí za ni pojistné na zdravotní pojištění stát i zaměstnavatel. Na osobu pečující se nevztahuje povinnost odvádět ze zaměstnání minimální měsíční pojistné na zdravotní pojištění.

Sociálně-právní a psychologické poradenství organizace Alternativa 50+, o.p.s.

Pokud máte dotazy k tématu péče o Vaše rodinné členy či blízké, obraťte se na nás. Vaše dotazy Vám zodpoví právnička, odbornice na fungování a služby úřadů práce nebo psycholožka. Naše služby jsou bezplatné. Můžete nás kontaktovat telefonicky, e-mailem nebo prostřednictvím on-line poradny. Otevírací hodiny pro veřejnost jsou každé úterý od 10,00 do 16,00 hod. v kanceláři organizace.

V jakých oblastech vám můžeme poradit?

- v případech diskriminace na základě věku a pohlaví na trhu práce, ve službách, ve vzdělávacím systému nebo v systému sociálního zabezpečení,
- v případě hrozící ztráty zaměstnání,
- při hledání nového zaměstnání nebo v procesu přijímání řízení,
- v otázce sladování rodinného a pracovního života,
- při péči o závislou osobu (např. nemocní rodiče, partner/partnerka, handicapované hendikepované děti atp.).

ALTERNATIVA 50+, o. p. s.

Kancelář: **U Průhonu 1567 / 7a, Praha 7, 170 00**

info@alternativaplus.cz

tel.: +420 777 564 332

www.alternativaplus.cz

<http://alternativaplus.cz/pravni-poradna/>

Organizace Alternativa 50 +, o.p.s. si klade za cíl rozvíjet rovné příležitosti v české a evropské společnosti, a to především v oblasti postavení různých věkových skupin a žen a mužů. Organizace vychází z přesvědčení, že diverzita na úrovni zaměstnavatelů, organizací i společnosti je nejvhodnějším nástrojem pro zapojení různorodých skupin obyvatel, pro využití jejich talentu a současně proti diskriminaci, která negativně ovlivňuje nejen dotčené jedince, ale i celou společnost. Usilujeme také o rozvoj mezigenerační solidarity. Dalším záměrem organizace je poskytovat přímou poradenskou a další navazující pomoc obětem diskriminace na základě pohlaví a věku a mnohonásobné diskriminace.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz